

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobce: **Ing. A. L.**, narozený dne X
bytem X

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 12. 2022, č.j. X

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 7. 12. 2022 č.j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž byly podle ust. § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) a § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítnuty námitky žalobce a bylo potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 7. 9. 2022 č.j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán I. stupně pro nesplnění podmínek ust. § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), a s přihlédnutím k čl. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s., zamítl žalobce o starobní důchod.

II. Obsah žaloby

3. Žalobce namítal, že žalovaná postupovala nezákonně, neboť u žalobce jako žadatele s cizím prvkem nezohlednila dobu zaměstnání žalobce v zahraničí od 1. 9. 1976 do 6. 7. 1998. Napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 91/2012 Sb.“), podle jehož ust. § 28 odst. 3 se na osobu bez státní příslušnosti hledí jako na českého občana, a v rozporu se Smlouvou mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení, ze dne 8. 12. 2011 s platností ode dne 1. 11. 2014, publ. pod Sdělením č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva“), ve znění zákona č. 582/1991 Sb. a zákona č. 155/1995 Sb. Protože se na žalobce, jakožto osobu bez státní příslušnosti, hledí jako na českého občana, je naplněn čl. 30 odst. 3 Smlouvy, podle něhož měla žalovaná povinnost přihlédnout k době pojištění žalobce mimo území ČR v období od 14. 9. 1976 do 6. 7. 1998, kdy byl žalobce občanem Ruské federace, a u žádosti žalobce o starobní důchod měla posoudit, zda Ruská federace, jakožto smluvní stát, uznal žalobci dobu pojištění na svém území, a to z potvrzení orgánu Ruské federace o době pojištění žalobce. Uvedené potvrzení si žalovaná v rozporu se závazkem ČR ve Smlouvě nevyžádala, a proto neměla oprávnění posuzovat za orgány Ruské federace, zda a v jakém rozsahu měl žalobce dobu pojištění na území Ruské federace. V tomto žalobce spatřoval svévolný postup žalované, a také její nečinnost, když si nevyžádala patřičné potvrzení, což je také v rozporu s čl. 5, 8, 9 a 10 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy (Sdělení č. 58/2014 Sb. m. s.) (dále jen „Ujednání“). Žalobce uvedl, že ve své žádosti o starobní důchod tvrdil, že splňuje povinnou (nad 12 měsíců) dobu důchodového pojištění podle části III. čl. 14 Smlouvy, splňuje také podmínku v části V. čl. 30 odst. 3 Smlouvy o době pojištění mimo území ČR před rozhodným dnem, tj. 31. 12. 2008, neboť žalobce byl v období od 16. 5. 1976 do 8. 6. 1998 státním občanem SSSR, resp. Ruské federace s bydlištěm v této zemi, což je rozhodující pro určení doby pojištění, k tomuto období (odhadem 22 let doby pojištění žalobce) měla žalovaná přihlížet, vyžádat si potřebné doklady a žádost věcně projednat, a neměla použít k tíži žalobce skutečnost, že žalobci nebyl nikdy přidělen žádný číselný identifikátor Ruskou federací. Žalovaná použila text Smlouvy v rozporu s jejím ustanovením, když pro období od 16. 5. 1976 do 6. 7. 2000 použila stav ke dni 16. 3. 2022, Smlouva se týká českých a ruských občanů, a uplatňuje se podle toho, k jakému datu se posuzuje věc; každý žadatel má být posuzován podle rozhodnutí toho státu, ve kterém vykonával svou výdělečnou činnost, takový důkaz k době pojištění od 16. 5. 1976 do 6. 7. 1998 byl žalobcem ve správním řízení předložen, a žalovaná si měla vyžádat potvrzení Ruské federace, což neučinila, a proto by mělo být její rozhodnutí zrušeno.
4. Dále žalobce namítal vady řízení, neboť žalovaná na základě žalobcem předložených listin o vystoupení ze státního občanství Ruské federace neprovedla lustraci žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

výpisem z evidence obyvatel ČR, kterým by zjistila místo bydliště a osobní status žalobce pro období před 6. 7. 1998, od 7. 7. 1998 do 8. 6. 2000, a od 9. 6. 2000 do 16. 3. 2022.

5. Dle žalobce žalovaná neposoudila, zda se v jeho případě jedná o žadatele s mezinárodním prvkem, který může prokázat dobu pojištění na území smluvního státu Ruské federace a jeho právních předchůdců, žalovaná nesešla se žalobcem žádost, ani si ke jménu žalobce nevyžádala vyjádření příslušného orgánu Ruské federace o době pojištění žalobce (od 1. 9. 1976 do 6. 7. 1998) na území Ruské federace (dříve SSSR), v čemž žalobce spatřoval závadný úřední postup. Namítal, že žalovaná si nevyžádala ani potvrzení od Ruské federace o tom, že žalobce na území Ruské federace nežádal a nepobírá důchod. Bez potvrzení o době pojištění žalobce na území Ruské federace od 16. 5. 1976 do 6. 7. 1998 žalovaná nemohla pro období od 16. 5. 1976 do 6. 7. 1998 určit příslušnou právní úpravu na úseku starobních důchodů, a nemohla tak ani o části žádosti k tomuto období věcně rozhodnout. Skutečnost, že žalovaná neprojednala věc se žalobcem, jakožto osobou s mezinárodním prvkem, a nesešla s ním žádost o uznání doby pojištění v zahraničí, považoval žalobce za svévolný postup žalované, neboť tímto svým závadným postupem žalovaná předjímalá své napadené rozhodnutí a vědomě poškodila žalobce na jeho právu na starobní důchod.
6. Žalobce také namítal, že mu nebylo umožněno nahlédnutí do spisu, a to jak v řízení před správním orgánem I. stupně, tak v řízení u žalované, ačkoliv na tom žalobce trval, k tomu poukázal na protokol o jednání ze dne 2. 11. 2022. Odmítnutím nahlédnutí do spisu s odůvodněním, že spis obsahuje pouze podklady, které do řízení dodal žalobce, byl žalobce zkrácen na svém procesním právu, jakožto účastníka správního řízení, a zároveň tím žalovaná prokázala svou nečinnost.
7. Dle žalobce žalovaná nedostatečně odůvodnila své rozhodnutí v tom, že na žalobce, od narození občana SSSR, později občana Ruské federace, dopadá jeho občanský stav ke dni 16. 3. 2022, ale nedopadá jeho doba pojištění ze zaměstnaneckých poměrů na území cizího státu v období před 31. 12. 2008, k čemuž se ČR zavázala ve Smlouvě a v Ujednání.
8. Uvedl, že se narodil v Estonsku, od svého narození byl občanem SSSR, následně od 25. 12. 1991 byl občanem Ruské federace a od 9. 6. 2000 je osobou bez státní příslušnosti, přičemž od 7. 7. 1998 má bydliště na území ČR (má zde povolený trvalý pobyt), k rozhodnému dni, tj. 16. 3. 2022, je tak oprávněným žadatelem o český starobní důchod v souladu s českou právní úpravou, Smlouvou a Ujednáním, neboť k rozhodnému dni splnil podmínku dovršení příslušného věku a měl splněnou minimální dobu pojištění 35 let, včetně náhradní doby pojištění, odpracované doby v ČR a v zahraničí v postavení cizího státního příslušníka. Toto žalobce tvrdil již v podané žádosti o starobní důchod, v níž také uvedl, že v období od X (po dovršení plnoletosti žalobce) do rozhodného dne, tj. 16. 3. 2022, došlo ve dvou zemích, kde žalobce uplatňuje svou dobu pojištění, k administrativním a územním změnám, které žalobce nemohl objektivně ovlivnit, proto měl žalobce za to, že u posouzení doby pojištění mělo být přihlédnuto ke Smlouvě a Ujednání. Dále uvedl, že dne 26. 4. 2022 podal návrh na zahájení řízení o době a rozsahu péče o osobu závislou na pomoci jiné osoby dle ust. § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., jako náhradní doby pojištění pro dobu od 1. 1. 1999 doposud. Poukazoval na to, že jeho žádost o starobní důchod byla prvostupňovým rozhodnutím zamítnuta z důvodu, že doba jeho pojištění činila 12 let a 107 dní, avšak správní orgán I. stupně pominul dobu pojištění žalobce v zahraničí, také pominul, že od 26. 4. 2022 probíhalo správní řízení o žádosti o péči o osobu blízkou, nevyčkal rozhodnutí o této žádosti a nevyžádal si údaje

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

o době pojištění u orgánů Ruské federace, ačkoliv byly správnímu orgánu I. stupně tyto skutečnosti zřejmé, a to z žalobcem doložených podkladů o dosaženém vzdělání a úředně ověřeného předkladu textu pracovní knížky. Žalobce rovněž namítal nepřiměřenou délku a průtahy v prvostupňovém řízení. Přitom o žádosti ze dne 26. 4. 2022 o péči o osobu blízkou bylo rozhodnuto kladně rozhodnutím ze dne 14. 9. 2022, č. j. X, které nabylo právní moci dne 15. 10. 2022, kdy uvedené rozhodnutí je pro řízení o žádosti žalobce o starobní důchod závazné. Žalovaná napadeným rozhodnutím potvrdila závěr správního orgánu I. stupně o délce pojištění celkem 12 let a 107 dní, ačkoliv sama učinila jiný závěr o době pojištění, a to 23 let a 8 dní, a s ohledem na tuto skutečnost měla ve výroku napadeného rozhodnutí prvostupňové rozhodnutí změnit; postup žalované byl v rozporu se správním řádem.

9. Žalobce namítal, že žalovaná je vázána správním řádem a v něm uvedenou povinností objektivně zjistit skutkový stav a na jeho základě učinit právní posouzení věci podle příslušné právní úpravy, případně užít mezinárodní smlouvu, která je nadřazena českému právu. Žalovaná takto nepostupovala, proto žalobce navrhl, aby bylo prvostupňové i napadené rozhodnutí zrušeno. Žalobce žádal, aby soud ve svém právním názoru závazném pro žalovanou určil, zda jsou pro žalovanou závazná ustanovení Smlouvy pro období od 16. 5. 1976 do 6. 7. 1998, kdy byl žalobce jako občan smluvního státu zaměstnancem s odvody na důchodovém pojištění, které zahrnují dobu pojištění na území smluvního státu, anebo jsou závazná ke dni 16. 3. 2022, od kterého žalobce žádal o starobní důchod.
10. Žalobce navrhoval, aby prvostupňové i napadené rozhodnutí byla zrušena a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

11. Žalovaná odkázala na žalobcem podanou žádost o starobní důchod, na čl. 3 Smlouvy a na skutečnost, že v případě osob bez státní příslušnosti je třeba přihlídnout též k Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti, publikované pod č. 108/2004 Sb. m. s. (dále jen „Úmluva“), k níž ČR přistoupila dne 19. 7. 2004, v platnost vstoupila dne 17. 10. 2004, přičemž od tohoto data je u osob bez státní příslušnosti třeba posuzovat osobní působnost bilaterálních smluv o sociálním zabezpečení s přihlédnutím k Úmluvě. Odkázala na čl. 24 odst. 1 písm. b) a odst. 3 Úmluvy a uvedla, že Ruská federace nebyla ke dni, k němuž žalobce uplatnil žádost, smluvním státem Úmluvy (resp. Úmluvu neratifikovala), a proto nebylo možné v tomto případě aplikovat dotčené články Úmluvy, přičemž podle čl. 3 Smlouvy se tato Smlouva vztahuje pouze na státní občany ČR a Ruské federace. Jelikož je žalobce osobou bez státní příslušnosti, nelze v jeho případě posoudit nárok na starobní důchod dle Smlouvy a ani použít čl. 8 Smlouvy o sčítání dob pojištění, tzn. započítat mu i doby pojištění (zaměstnání), které získal v Ruské federaci, kdy z tohoto důvodu žalovaná nepožadovala od ruského nositele pojištění průběh doby pojištění žalobce v tomto státě. Uvedla, že pro nárok na starobní důchod byla žalobci hodnocena pouze česká doba pojištění, a jelikož ke dni 16. 3. 2022, od něhož přiznání důchodu žádal, nezískal potřebnou dobu 35 let pojištění pro nárok na tuto dávku, ale získal pouze 12 let a 107 dní pojištění, byla mu prvostupňovým rozhodnutím žádost o starobní důchod zamítnuta.
12. Uvedla, že v řízení o námitkách žalobce předložil rozhodnutí Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 14. 9. 2022 o době a rozsahu péče o syna, a proto žalovaná vyhotovila Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

nový osobní list důchodového pojištění a tuto dobu péče žalobci započítala, avšak ani s nově zhodnocenou dobou péče žalobce nezískal potřebných 35 let pojištění, ale pouze 23 let a 80 dní pojištění, proto napadeným rozhodnutím prvostupňové rozhodnutí potvrdila a námitky žalobce zamítla. Žalovaná odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 22. 11. 2012, č. j. 6 Ads 67/2012 – 37, kde byl řešen skutkově stejný případ, ve zbytku odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí, na kterém i nadále trvala a navrhla, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl, neboť bylo postupováno v souladu s platnými právními předpisy.

IV. Replika žalobce

13. Žalobce v návaznosti na vyjádření žalované uvedl, že žalovaná vědomě a záměrně uvádí soud v omyl tím, že zcela ignoruje kompetenci a dopad pro ni závazné, platné a účinné Úmluvy, postup žalované považoval za zneužití jejího mocenského postavení k tomu, aby zastřela své porušení právní normy ČR na úseku důchodového pojištění, neboť žalovaná ke škodě žalobce zneužila jeho předvídatost a nechť žít ve státě, kterého byl žalobce občanem bez své vůle, o dané občanství nežádal a zbavil se jej v roce 2000. Uvedl, že je problémem ČR, která v rozporu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod zamítla žádost žalobce a jeho manželky o státní občanství, a této skutečnosti žalovaná zneužila. Odmítal názor žalované, že neměla povinnost vyzvat smluvní stranu, Ruskou federaci, o potvrzení doby pojištění žalobce, když žalobce žádal o starobní důchod na území ČR, která má jako svrchovaný stát rozhodovat na základě svých zákonů za použití mezinárodních závazků, včetně Úmluvy, ke které sama přistoupila.
14. Podáním ze dne 11. 9. 2023 žalobce svou repliku doplnil, ve vztahu k odkazu žalované na rozsudek NSS ze dne 22. 11. 2012, č. j. 6 Ads 67/2012 – 37 uvedl, že v daném případě byl řešen vztah mezi ČR a Ukrajinou za vnitrostátní úpravy před 1. 1. 2014, rozsudek se navíc týkal dohody, která pozbyla platnosti dne 31. 12. 2008, v předmětné věci je naopak řešen vztah mezi žalobcem a ČR za stavu právní úpravy po 1. 1. 2014, a to s ohledem na zákon č. 91/2012 Sb. (s účinností od 1. 1. 2014), zákon č. 155/1995 Sb., zákon č. 582/1991 Sb. ve spojení se Smlouvou, Ujednáním a Úmluvou, čímž se právní postavení žalobce výrazně liší od každého státního občana cizí země, natož právního postavení apatridů v každém jiném státě, který nepřistoupil k Úmluvě, poukázal také na to, že v předmětné době 16. 5. 1976 – 8. 6. 1998, ve které požaduje uznání doby pojištění, nebyl apatridem. Namítal, že žalovaná se za použití zmiňovaného rozsudku NSS snaží argumentovat skutečností, že je pro ni závazný projev vůle cizího státu, nikoliv vnitrostátní právní oprava, kdy s takovým argumentem by se dalo souhlasit, pokud by ČR byla státem, který nepřistoupil k Úmluvě, nicméně ČR k Úmluvě přistoupila bez toho, zda i další stát tak učinil, a odpovídajícím způsobem od 1. 1. 2014 upravila své vnitrostátní právo. V této souvislosti žalobce odkázal na čl. 6 Smlouvy, podle kterého se na *pracovníky podléhající této Smlouvě vztahují právní předpisy té smluvní strany, na jejímž území vykonávají pracovní činnost*, přičemž podle žalobce je rozhodující nejen území, ale i doba, ve které byla pracovní činnost vykonávána, čímž měl za prokázáno, že dle ust. § 2, § 26, § 28 odst. 1 a odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb. splňuje podmínku aplikace pro osobu *jakoby se jednalo o českého občana*. Pro posouzení období před 31. 12. 2008 je rozhodující v té době platný občanský stav, kdy žalobce splnil podmínku mezinárodních závazků ČR, v období od 25. 12. 1991 do 8. 6. 2000 byl občanem Ruské federace, a v období od 16. 5. 1976 do 24. 12. 1991 byl občanem SSSR. Trval na tom, že podle vnitrostátního českého práva, tj. ust. § 2, § 28 odst. 1 a odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb. na něj dopadají mezinárodní

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

závazky ČR (případně ČSSR) ve smyslu čl. 3 Smlouvy, a jako v té době občan Ruské federace (případně SSSR) má také nárok na uplatnění doby pojištění dle Ujednání, a proto podléhá čl. 8, čl. 10, jako osoba s trvalým pobytem v ČR k rozhodnému dni, tj. 31. 12. 2008, a v souladu s čl. 2, 3, 4, 6, 14 Smlouvy splňuje povinnou dobu pojištění (nad 12 měsíců), a podle čl. 16 Smlouvy podmínku souhrnné doby pojištění 35 let, a čl. 30 odst. 3 Smlouvy. Žalobce považoval právní argumentaci žalované za zavádějící a mimo žalobcem uváděnou vnitrostátní právní úpravu, rozsudek NSS, na který žalovaná poukazovala, nelze na případ žalobce použít, a to s ohledem na změnu právní úpravy po 1. 1. 2014 a skutečnosti, že jde o zcela odlišné státy.

15. V podání ze dne 29. 11. 2023 žalobce navíc doplnil, že žalovaná ve svém vyjádření nereagovala na tvrzení žalobce, že na základě zákona č. 91/2012 Sb. žalobci přísluší postavení „jakoby se jednalo o českého občana“, v čemž žalobce spatřoval základ pro posouzení celé věci a procesní postavení žalobce, uvedl, že tato právní úprava zaručuje žalobci bez výjimky stejné zacházení jako českému státnímu občanovi, což žalovaná opominula, na žádost žalobce o starobní důchod tak stejně jako na ostatní občany ČR (ve vztahu k žalobci ode dne 8. 6. 2000, kdy se vzdal občanství Ruské federace) dopadá zákon č. 91/2012 Sb. i Smlouva. Namítl, že vzhledem k tomu, že se žalovaná ani ve svém vyjádření k žalobě nevypořádala s tvrzením žalobce, že dle ust. § 28 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb. zákonodárce žalobci přidělil postavení českého občana, je třeba napadené rozhodnutí zrušit. Poukázal též na snahu žalované vyhnout se své povinnosti postupovat ve vztahu k žalobci za stejných podmínek jako ke státnímu občanu ČR dle Smlouvy, což dovozoval z výslovného porušení ust. § 28 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., a na nerovný přístup žalované k žalobci na základě jeho státoobčanského postavení, který česká právní úprava ani Smlouva nepřipouští. V závěru namítl nesprávné právní posouzení věci žalovanou, poukázal na nečinnost žalované, kdy v době 6 měsíců neučinila žádné kroky k řádnému zjištění skutkového stavu, upozornil na skutečnost, že není uprchlíkem, ale osobou, která se vzdala občanství Ruské federace, poukázal na skutečnost, že do řízení zanesl několik podkladů o době jeho pojištění, které však žalovaná zcela zanedbala, trval na podané žalobě a navrhl, aby bylo napadené i prvostupňové rozhodnutí zrušeno, věc vrácena žalované, a aby soud uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení.

16. V podání ze dne 21. 2. 2024 žalobce opakovaně poukázal na Úmluvu, konkrétně na její články 24 a 7.

V. Obsah správního spisu

17. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 7. 4. 2022 v České republice žádost o starobní důchod s datem přiznání nároku od 16. 3. 2022, uvedl, že je osobou bez státní příslušnosti, prokazoval činnost z Ruské federace, žádal o přiznání důchodu z ČR. Ke své žádosti žalobce doložil osvědčení o dosaženém vzdělání, potvrzení Velvyslanectví Ruské federace ze dne 9. 6. 2000, podle kterého žalobce pozbyl ke dni 9. 6. 2000 státní občanství Ruské federace, a kopii pracovní knížky.

18. V potvrzeních ohledně doby poskytování péče ze dne 25. 8. 2021 a ze dne 27. 9. 2022 je uvedeno, že žalobce pečuje o svého syna, jenž je ve stupni závislosti III. (od 1/2012 do 10/2014), a stupni závislosti IV. (od 11/2014 do 10/2022), příspěvek na péči byl přiznán od 2/2014.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

19. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 7. 9. 2022 správní orgán I. stupně žádost žalobce o starobní důchod zamítl pro nesplnění podmínek dle ust. § 28 zákona č. 155/1995 Sb. s přihlédnutím k čl. 3 Smlouvy. V odůvodnění odkázal na čl. 3 Smlouvy a na ust. § 28, § 29 odst. 1 písm. k), odst. 2 písm. f), odst. 3 písm. a) a písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. a uvedl, že žalobce je bez státní příslušnosti, a vzhledem k tomu, že není občanem ČR ani Ruské federace, nelze ve smyslu Smlouvy pro nárok na starobní důchod přihlídnout k dobám pojištění získaným na území Ruské federace. Žalobce získal ke dni 16. 3. 2022, od něhož žádá přiznání starobního důchodu, pouze 12 let a 107 dnů pojištění, a vzhledem k tomu, že nezískal 35 let pojištění, nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod. Doby dobrovolného pojištění lze pro důchodové účely hodnotit až od 30. 3. 2022, tj. ode dne doplacení. Vzhledem k tomu, že žalobce žádá o přiznání starobního důchodu od 16. 3. 2022, nelze pro výpočet důchodu hodnotit dobrovolné pojištění. Avšak i po jeho započtení nárok na starobní důchod nevzniká, neboť by stále nebyla splněna podmínka potřebné doby pojištění 35 let. Nedílnou součástí prvostupňového rozhodnutí byl osobní list důchodového pojištění žalobce.
20. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce námitky, v nichž uvedl, že pečoval o osobu závislou (syna), což mu mělo být uznáno od r. 1999 jako náhradní doba pojištění. Dále namítal, že v ČR má trvalý pobyt od roku 1998, to trvalo i k rozhodnému dni 31. 12. 2008, proto jako původní občan Ruské federace a jeho právního předchůdce SSSR má nárok na uplatnění čl. 30 odst. 3 Smlouvy ze dne 8. 12. 2011 mezi ČR a Ruskou federací o sociálním zabezpečení. Na základě zákona č. 91/2012 Sb. (§ 28) měl správní orgán postupovat stejně, jako by se jednalo o státního občana České republiky. Měl za to, že mu měla být započtena i doba odpracovaná na území RF-SSSR.
21. V napadeném rozhodnutí ze dne 7. 12. 2022 žalovaná k možnosti zhodnocení dob pojištění získaných do roku 2000 v Ruské federaci uvedla, že žalobce se narodil v roce X na území tehdejšího Sovětského svazu, kde od roku 1976 do 1995 studoval a pracoval jako občan SSSR, později Ruské federace (dále též „RF“), na vlastní žádost byl ze státního svazku RF propuštěn dne 9. 6. 2000, od tohoto data tedy nemá státní občanství Ruské federace. Do ČR se přistěhoval v roce 1995, rozhodnutím ze dne 7. 7. 1998 mu byl udělen trvalý pobyt z humanitárních důvodů, není občanem ČR, je osobou bez státní příslušnosti. Poukázala na § 28 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., ze kterého však neplyne, že osoba bez státní příslušnosti je automaticky občanem daného státu. Zabývala se otázkou, zda se vzhledem k původnímu občanství žalobce na případ může aplikovat Smlouva, nicméně dle jejího čl. 28 se tato Smlouva vztahuje pouze na státní občany ČR a Ruska, což znamená, že nárok na důchod je podmíněn pouze českým nebo ruským občanstvím. Na případ žalobce, který je osobou bez státní příslušnosti, tak ustanovení Smlouvy nelze aplikovat. Doby pojištění žalobce získané na území Ruské federace tak nemohou být zhodnoceny ve prospěch žalobce pro posouzení vzniku nároku na český starobní důchod. V této souvislosti lze zhodnotit pouze doby pojištění získané žalobcem na území ČR, a to způsobem a v rozsahu, v jakém jsou hodnoceny pro občany s českým občanstvím v souladu s českým zákonem o důchodovém pojištění. Námitky tak jsou nedůvodné. Žalovaná však vyhověla návrhu žalobce na započítání doby péče o syna na základě rozhodnutí ze dne 14. 9. 2022, což bylo v námitkovém řízení nová skutečnost; žalobce po zohlednění této nové doby získal celkem 23 roků a 80 dnů doby pojištění. Žalobce sice dosáhl dne 16. 3. 2022 požadovaného důchodového věku, avšak nesplnil potřebnou dobu nejméně 35 let pojištění, takže podle § 29 odst. 1 písm. k) zákona č. 155/1995 Sb. žalobci nárok na přiznání českého starobního důchodu nevznikl, a to ani

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

podle jiných příslušných ustanovení zákona. Zápočet dob pojištění byl proveden v souladu s českými právními předpisy a se Smlouvou, žalovaná mohla pro stanovení vzniku nároku zhodnotit pouze dobu získanou na území ČR, která činí pouze 23 roků a 80 dnů, nikoli požadovaných 35 roků. Námitky tak shledala nedůvodné.

VI. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

22. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s.r.s.), a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.r.s.). Po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
23. K projednání dané věci soud nařídil jednání, které se konalo dne 5. 4. 2024, žalobce při jednání setrval na svém předchozím stanovisku, poukazoval na nedostatečně zjištěný skutkový stav a na nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. V úvodu jednání se bez bližšího vysvětlení dotazoval soudce na jeho poměr věci, byl soudcem poučen o tom, že pokud by vznesl námitku podjatosti vůči osobě soudce, je postup takový, že soudce věc předloží Nejvyššímu správnímu soudu spolu se svým vyjádřením k námitce; na to žalobce na výslovný dotaz soudu uvedl, že námitku podjatosti nevznáší. Žalovaná rovněž setrvala na svém stanovisku, uvedla, že žalobce v žádosti sám uvedl, že je osobou bez státní příslušnosti, během prvostupňového řízení pak neuvedl, že pečoval o syna, to doložil až v námitkovém řízení.
24. Žalobce dále při jednání opakovaně poukazoval na nesprávný procesní postup soudu, který v řízení za žalovanou považuje správní orgán, tedy Českou správu sociálního zabezpečení, místo toho, aby v řízení jednal s Českou republikou – Českou správou sociálního zabezpečení. O tom dle jeho názoru svědčí též formulace pověření zaměstnankyně žalované k účasti na jednání soudu, kde je uvedeno pověření k jednání jménem České republiky – České správy sociálního zabezpečení. K tomu soud uvádí, že žalobce svou námitku nesprávného označení žalované vznesl v řízení opakovaně, a to i v rámci návrhu na určení lhůty, který zdejší soud předložil Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí. Jak sdělil zdejší soud i Nejvyšší správní soud žalobci, podle § 69 s.r.s. je žalovaným v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu správní orgán, který rozhodl v posledním stupni nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla. V projednávané věci je tedy žalovaným (žalovanou) Česká správa sociálního zabezpečení jako samostatný procesní subjekt, který rozhodoval v posledním stupni správního řízení a vydal napadené rozhodnutí. V souladu s tím je v záhlaví tohoto rozsudku jako žalovaná označena Česká správa sociálního zabezpečení. S označením žalovaného pak nijak nesouvisí procesní pověření zaměstnankyně žalované k účasti na soudním jednání, kdy na základě pověření ze dne 11. 10. 2018, které zaměstnankyně předložila soudu, a jejího služebního průkazu, soud neměl pochybnosti o tom, že je za žalovanou oprávněna jednat na daném soudním jednání (§ 33 odst. 5 s.r.s.).
25. V posuzovaném případě ze správního spisu vyplývá a bylo ve správním řízení nesporné, že žalobce podal dne 7. 4. 2022 v České republice žádost o starobní důchod s datem přiznání nároku od 16. 3. 2022, žalobce byl původně občanem SSSR (později Ruské federace), kde od roku 1976 do 1995 studoval a pracoval, na vlastní žádost byl ze státního svazku RF propuštěn dne 9. 6. 2000, od tohoto data nemá státní občanství Ruské federace. Žalobce se do ČR přistěhoval v roce 1995, rozhodnutím ze dne 7. 7. 1998 mu byl udělen

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

trvalý pobyt z humanitárních důvodů, není občanem ČR, je osobou bez státní příslušnosti, a tak tomu bylo i v době podání žádosti o starobní důchod, i k datu 16. 3. 2022, od kterého přiznání nároku žádal. Tyto skutečnosti žalobce v žalobě nijak nerozpíral, sám výslovně uváděl, že je od 9. 6. 2000 osobou bez státní příslušnosti, a tak tomu bylo i ke dni 16. 3. 2022.

26. Teprve při jednání soudu žalobce začal namítat, že ve správním řízení nebylo dostatečně prokázáno, že byl osobou bez státní příslušnosti. Soud k tomu shledal, že ve správním řízení bylo dostatečně prokázáno, že je žalobce osobou bez státní příslušnosti, žalobce sám ve své žádosti ze dne 7. 4. 2022 uvedl, že je osobou bez státní příslušnosti, k čemuž doložil potvrzení Ruského velvyslanectví ze dne 9. 6. 2000, dle kterého žalobce byl propuštěn ze státního svazku a pozbyl občanství Ruské federace dne 9. 6. 2020. Součástí správního spisu je též fotokopie cestovního pasu žalobce vydaného Českou republikou, dle kterého je žalobce osobou bez státní příslušnosti. Pro úplnost soud při jednání provedl důkaz poskytnutím údajů z registru obyvatel ze dne 11. 12. 2019, které žalobce přiložil k žalobě (viz č.l. 23) a dle kterého žalobce měl adresu místa pobytu X, místo narození: X, a je osobou bez státního občanství. Nejsou tak pochybnosti o tom, že žalobce byl k rozhodnému dni 16. 3. 2022 osobou bez státní příslušnosti, což bylo postaveno najisto též ve správním řízení.
27. Soud při posouzení dané věci vycházel zejména z následujících ustanovení právních předpisů.
28. Dle ust. § 28 zákona č. 155/1995 Sb. *pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.*
29. Dle ust. § 54 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. *nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem.*
30. Dle čl. 3 Smlouvy *tato smlouva se vztahuje na pracovníky a jejich rodinné příslušníky, kteří jsou občany jedné ze smluvních stran a kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům některé ze smluvních stran.*
31. Dle čl. 24 odst. 1 písm. b) *Úmluvy smluvní státy budou s osobami bez státní příslušnosti oprávněně se zdržujícími na jejich území zacházet stejně jako se svými občany ve věcech, které se týkají sociálního zabezpečení (právní předpisy týkající se pracovních úrazů, nemocí z povolání, mateřství, nemoci, invalidity, stáří, úmrtí, nezaměstnanosti, rodinných závazků a jakékoli další nepředvídané události, na kterou se podle zákonů a nařízení vztahuje sociální zabezpečení) s těmito omezeními: (i) mohou existovat přiměřené úpravy týkající se zachování nabytých práv nebo práv právě nabývaných; (ii) vnitrostátní právní předpisy země trvalého pobytu mohou stanovit zvláštní úpravy týkající se sociálních dávek nebo jejich částí plně hrazených z veřejných fondů a dávek vyplácených osobám, které nesplňují příspěvků se týkající podmínky přiznání řádného důchodu.*
32. Dle čl. 24 odst. 3 *Úmluvy smluvní státy rozšíří na osoby bez státní příslušnosti výhody plynoucí z dohod, které tyto státy mezi sebou uzavřely nebo mohou v budoucnu uzavřít, týkající se zachování práv nabytých nebo právě nabývaných v oblasti sociálního zabezpečení, pouze s výhradou podmínek, které uplatňují vůči občanům států, které tyto dohody podepsaly.*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

33. Dle čl. 24 odst. 4 Úmluvy *smluvní státy budou s porozuměním posuzovat možnost co nejvíce rozšířit na osoby bez státní příslušnosti výhody plynoucí z podobných dohod, které mohou kdykoli platit mezi těmito smluvními státy a státy, které smluvními státy nejsou.*
34. Žalovaná v napadeném (i v prvostupňovém) rozhodnutí vyšla ze shora uvedeného skutkového stavu, kdy žalobce byl v době podání žádosti o starobní důchod, i k datu, od kterého přiznání nároku žádal, osobou bez státní příslušnosti. Postupovala tak v souladu s § 54 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., neboť splnění podmínek pro přiznání starobního důchodu posuzuje žalovaná na základě žádosti žadatele o důchod, a to v souladu s platnou právní úpravou účinnou ke dni předpokládaného vzniku nároku včetně přihlédnutí k platným mezinárodním smlouvám. Z toho plyne, že pro posouzení podmínek pro vznik nároku je rovněž rozhodný skutkový stav ke dni vzniku nároku. Žalovaná tak nepochybila, pokud žalobce z hlediska uplatnění nároku posuzovala jako osobu bez státní příslušnosti, neboť tento skutkový stav byl dán ke dni 16. 3. 2022, od kterého přiznání starobního důchodu žalobce žádal. Stejně postupoval též Krajský soud v Ústí nad Labem v rozsudku ze dne 30. 1. 2012 č.j. 42 Ad 24/2010-52, který byl následně aprobován Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 22. 11. 2012 č.j. 6 Ads 67/2012-37, přičemž případ řešený v těchto rozsudcích se skutkově velmi blíží danému případu.
35. Bylo namístě, pokud žalovaná s ohledem na skutečnost, že žalobce požadoval započítání dob pojištění za pracovní činnost vykonanou na území bývalého SSSR (a Ruské federace) v období od 1976 do 1995, kdy Ruská federace je nástupnickým státem bývalého SSSR, na daný případ primárně aplikovala Smlouvu (tj. Smlouvu mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení, účinnou od 1. 11. 2014, vyhlášenou pod Sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 57/2014 Sb. m.s.), která byla účinná ke dni, od kterého žalobce žádal přiznání nároku.
36. Žalovaná zcela správně nejprve posuzovala osobní působnost dané Smlouvy, která se podle jejího článku 3 vztahuje pouze na ty pracovníky a jejich rodinné příslušníky, kteří jsou občany jedné ze smluvních stran. Toto ustanovení je tak formulováno poměrně restriktivně, neboť stanovuje podmínku aktuálního občanství jedné ze smluvních stran, přičemž z výrazu „jsou“ je nutné dovodit nezbytnost splnění podmínky státního občanství k okamžiku vzniku nároku na starobní důchod. Nestačí tudíž, že žalobce byl státním občanem Ruské federace v minulosti, neboť splnění podmínek pro vznik nároku na starobní důchod se posuzuje ke dni vzniku nároku (tedy v daném případě ke dni 16. 3. 2022).
37. Z toho plyne, že v případě žalobce nebylo možné Smlouvu aplikovat a při posouzení podmínek vzniku nároku na starobní důchod nebylo tudíž ani možné zohlednit doby pojištění získané na území Ruské federace (či SSSR), neboť žalobce nebyl občanem ani České republiky, ani Ruské federace. Z tohoto hlediska jsou tak v daném případě irelevantní veškerá další ustanovení Smlouvy, na které žalobce poukazoval a která se týkají započítání dob pojištění získaných na území druhé smluvní strany (zejm. články 6, 14, 16 a 30 odst. 3 Smlouvy). Žalovaná tudíž ani nepochybila, pokud od ruského nositele pojištění nevyžádala potvrzení o dobách pojištění žalobce na území Ruské federace ani jinou součinnost, neboť žádné takové potvrzení by nemohlo nic změnit na závěru, že doby pojištění žalobce získané na území Ruské federace nemohly být z hlediska nároku na starobní důchod dle českých právních předpisů započítány. O žádosti žalobce o starobní důchod uplatněné v České republice jsou oprávněny

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

rozhodnout správní orgány České republiky, které jsou v této souvislosti oprávněny též posoudit, jaká se v dané věci aplikuje právní úprava a zda podle této úpravy žalobce podmínky vzniku nároku na starobní důchod splňuje či nikoli. Žalovaná takto postupovala, přičemž na základě výkladu čl. 3 Smlouvy dospěla k závěru, že v případě žalobce nelze případné doby pojištění získané na území Ruské federace započít, s čímž se soud ztotožňuje, přičemž na tomto závěru by nemohlo nic změnit ani potvrzení získané od orgánů Ruské federace, že žalobce určité doby pojištění na jejím území získal. Bylo by tak nadbytečné, aby si správní orgány takové potvrzení ruských orgánů vyžádaly.

38. Není zřejmé, proč žalobce namítá, že žalovaná neprovedla lustraci žalobce výpisem z evidence obyvatel ČR, kterým by zjistila místo bydliště a osobní status žalobce pro období před 6. 7. 1998, od 7. 7. 1998 do 8. 6. 2000 a od 9. 6. 2000 do 16. 3. 2022. Žalobce nijak nevysvětluje, z jakého důvodu považuje uvedené za vadu. Žalovaná přitom v řízení dostatečně zjistila skutkový stav, a to v rozsahu, který byl potřebný pro posouzení žádosti žalobce o starobní důchod, žalobce v žádosti uvedl svou aktuální adresu trvalého pobytu, která byla ověřena též z fotokopie cestovního pasu žalobce, žalovaná rovněž zjistila údaje ohledně historie státní příslušnosti žalobce, nebylo tak důvodné, aby prováděla výše uvedené lustrace. Tuto dílčí námitku je tak třeba odmítnout jako nedůvodnou. K námitce ohledně prokázání skutečnosti, že žalobce byl osobou bez státní příslušnosti, se soud již vyjádřil výše v bodě 27 rozsudku.
39. Jak je již uvedeno výše, pro posouzení dané věci je klíčové, že žalobce byl dni 16. 3. 2022, od kterého žádal přiznání starobního důchodu, osobou bez státní příslušnosti, na což žalovaná v napadeném rozhodnutí poukázala. V takovém případě je třeba přihlídnout též k Úmluvě (tj. k Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti, publ. pod č. 108/2004 Sb. m. s.) a s ohledem na ní posuzovat též působnost bilaterálních smluv o sociálním zabezpečení. Odůvodnění žalované v napadeném rozhodnutí je přitom nesprávné, pokud žalovaná ohledně postavení osob bez státní příslušnosti odkazuje na zákon č. 91/2012 Sb. Tento zákon je totiž předpisem, který se týká výlučně mezinárodního práva soukromého, tedy se aplikuje na soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem a řízení o soukromoprávních vztazích s mezinárodním prvkem (viz § 1 tohoto zákona). Pro soukromoprávní poměry je charakteristické, že jejich účastníci mají zásadně rovné postavení, jedná se o oblasti práva občanského včetně rodinného, obchodního a pracovního. Uvedený zákon č. 91/2012 Sb. se tak vůbec nemůže uplatnit v daném případě, kdy jde o posouzení nároků žalobce v oblasti důchodového pojištění resp. sociálního zabezpečení, které spadá do oblasti práva veřejného, jenž je charakteristické právní nadřazeností orgánů veřejné moci vůči občanům, tedy určitou asymetrií. Z tohoto důvodu je tedy třeba odmítnout veškeré žalobní námitky, které odkazují na určitá ustanovení zákona č. 91/2012 Sb. (zejm. na § 2, § 26 a § 28 odst. 1 a 3), neboť tento zákon se v případě posouzení vzniku nároku žalobce na starobní důchod, který je veřejným subjektivním právem, vůbec neaplikuje.
40. Uvedená nesprávnost, kdy žalovaná v napadeném rozhodnutí zmínila zákon č. 91/2012 Sb., však nezpůsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí, neboť žalovaná klíčovou otázkou, tedy nemožnost zohlednění dob pojištění žalobce získaných na území Ruské federace z důvodu neexistence občanství České republiky a Ruské federace na základě čl. 3 Smlouvy, posoudila správně. Soud nepovažuje napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné, neboť nepřezkoumatelnost je vyhrazena těm nejzávažnějším vadám

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat. To však není případ napadeného rozhodnutí, ze kterého je nosná argumentace žalované, pro kterou nebylo vyhověno žádosti žalobce o přiznání starobního důchodu, zřejmá.

41. V dané věci se s ohledem na status žalobce jako osoby bez státní příslušnosti aplikuje rovněž Úmluva. Dle čl. 24 odst. 1 písm. b) Úmluvy se smluvní státy zavázaly, že budou s osobami bez státní příslušnosti oprávněně se zdržujícími na jejich území zacházet stejně jako se svými občany ve věcech, které se týkají sociálního zabezpečení s těmito omezeními: mohou existovat přiměřené úpravy týkající se zachování nabytých práv nebo práv právě nabývaných; vnitrostátní právní předpisy země trvalého pobytu mohou stanovit zvláštní úpravy týkající se sociálních dávek nebo jejich části plně hrazených z veřejných fondů a dávek vyplácených osobám, které nesplňují příspěvků se týkající podmínky přiznání řádného důchodu. K tomu je třeba poznamenat, že Česká republika při přístupu k Úmluvě učinila prohlášení, že mimo jiné článek 24 odst. 1 b) bude aplikován v rozsahu, v jakém to umožňují vnitrostátní právní předpisy České republiky.
42. Soud shledal, že žalovaná postupovala zcela v souladu s čl. 24 odst. 1 písm. b) Úmluvy a se žalobcem zacházela stejně, jako s občanem České republiky, neboť podle vnitrostátní (české) právní úpravy zhodnotila resp. započetla dobu pojištění žalobce v České republice, a to stejně jako kterémukoli občanu České republiky. Nejvyšší správní soud přitom k tomuto článku Úmluvy v rozsudku ze dne 22. 11. 2012 č.j. 6 Ads 67/2012-37 uvedl, že: „Článek 24 odst. 1 přitom podle zdejšího soudu neobsahuje „relativní prvek“, to znamená, že se v něm smluvní státy, tedy i ČR, zavázaly k určitému postupu bez ohledu na ostatní státy (smluvní či nikoli). V posuzovaném případě tedy není podstatné, že Ukrajina smluvním státem Úmluvy není; Česká republika je článkem 24 odst. 1 vázána zacházet se stěžovatelkou v oblasti sociálního zabezpečení jako se svým vlastním občanem bez ohledu na to, zda se k takovému postupu zavázala i Ukrajina.“ Žalovaná však tento postup dodržela a žalobci doby pojištění získané na území České republiky započetla.
43. Žalobce však žalované vytýkal zejména nezapočítání dob pojištění získaných na území Ruské federace. V této souvislosti je nezbytné poukázat na shora citované čl. 24 odst. 3 a odst. 4 Úmluvy, ze kterých vyplývá, že působnost Smlouvy nelze rozšířit na osoby bez státní příslušnosti legálně pobývajících na území České republiky. Ve Smlouvě je totiž výslovně uvedeno, že tato smlouva se vztahuje pouze na pracovníky a jejich rodinné příslušníky, kterí jsou občany smluvních států. Podle čl. 24 odst. 3 Úmluvy jsou však výhody vztahující se dle mezinárodních smluv výhradně na občany vyloučeny z působnosti Úmluvy i v případě smluv uzavřených mezi smluvními státy Úmluvy; v daném případě navíc Ruská federace ani není smluvním státem Úmluvy. Možnost zohlednění dob pojištění získaných na území druhé smluvní strany pro stanovení nároku na starobní důchod je tak třeba chápat jako výhodu, která dle Smlouvy přísluší pouze občanům (České republiky či Ruské federace), přičemž ve smyslu čl. 24 odst. 3 Úmluvy nelze takovou výhodu poskytnout osobám bez státní příslušnosti. Ke stejným závěrům dospěl Krajský soud v Ústí nad Labem ve shora uvedeném rozsudku ze dne 30. 1. 2012, č.j. 42 Ad 24/2010-52, kde rovněž uvedl: „Ve vztahu k eventuální možnosti rozšířit výhody plynoucí ze Smlouvy s Ukrajinou i na osoby bez státní příslušnosti soud uvádí, že taková snaha by musela být vedena výhradně na úrovni revize obsahu uvedené Smlouvy s Ukrajinou nějakým dodatkem. Jednostranné rozšíření působnosti uvedené smlouvy bez dohody s druhým

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

smluvním státem není možné. Pokud se dva suverénní státy dohodnou o recipročním poskytování určitého zvýhodnění občanům smluvních států, lze takovou mezinárodní dohodu změnit a rozšířit její osobní působnost opět pouze na základě konsensu obou smluvních států.“ Jeho závěry pak potvrdil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 11. 2012, č.j. 6 Ads 67/2012-37.

44. Z hlediska porovnání posuzovaného případu s případem řešeným ve výše uvedených rozsudcích č.j. 42 Ad 24/2010-52 a č.j. 6 Ads 67/2012-37 pak není rozhodné, že v dané věci byla Smlouva mezi Českou republikou a Ruskou federací přijata (tj. platnost Smlouvy od 1. 11. 2014) později, nežli Úmluva. Smlouva totiž obsahuje jednoznačné ustanovení čl. 3 vyjadřující vůli smluvních stran zúžit její působnost pouze na ty pracovníky a jejich rodinné příslušníky, kteří jsou občany jedné ze smluvních stran. To ostatně potvrzuje též předkládací zpráva ke Smlouvě pro Parlament ČR, dle které *Přes snahu české strany dokument nekryje všechny osoby pojištěné ve smluvních státech, ale výhody z něj plynoucí jsou omezeny pouze na občany smluvních států (článek 3)* (dostupná na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=79547>). Tím se Smlouva významně liší od jiných dvoustranných smluv v oblasti sociálního zabezpečení uzavřených Českou republikou, kdy například Smlouva mezi ČR a Bulharskou republikou o sociálním zabezpečení uzavřená v roce 1998 či Smlouva mezi ČR a Litevskou republikou o sociálním zabezpečení z roku 1999 se vztahují na „osoby, které podléhají nebo podléhaly právním předpisům jednoho nebo obou smluvních států,“ a jiné osoby, pokud odvozují svá práva od těchto osob, přičemž obě smlouvy v úvodních ustanoveních upřesňují, že se pod „osobou“ rozumí i osoba bez státní příslušnosti. Za použití uvedené formulace je povětšinou vymezen personální rozsah i v ostatních smlouvách tohoto typu, a přestože zde chybí výslovný odkaz na osoby bez státní příslušnosti, je personální rozsah dotčené smlouvy vymezen natolik široce, že je zřejmé, že se vztahuje i na ně (srov. např. Smlouva mezi ČR a Rumunskem o sociálním zabezpečení z roku 2002, Smlouva mezi ČR a Tureckou republikou o sociálním zabezpečení z roku 2003, Smlouva mezi ČR a Korejskou republikou o sociálním zabezpečení z roku 2007 či Smlouva mezi ČR a Japonskem o sociálním zabezpečení z roku 2008) (viz rozsudek NSS č.j. 6 Ads 67/2012-37, bod 44). Na osoby bez státní příslušnosti se tedy Smlouva nevztahuje, neboť je vyhrazena pouze občanům, přičemž není přípustné, aby Česká republika v rozporu s jednoznačnou vůlí smluvních stran jako suverénních států působnost Smlouvy jednostranně rozšiřovala. To jí ostatně neumožňují shora uvedené čl. 24 odst. 3 a 4 Úmluvy. Na tomto jednoznačném závazku České republiky vyplývajícím přímo ze Smlouvy ve spojení s čl. 24 odst. 3 a 4 Úmluvy nemůže nic změnit ani čl. 7 Úmluvy týkající se vynětí z reciprocity.
45. S ohledem na to, že žalobce k rozhodnému dni nebyl občanem jednoho ze smluvních států Smlouvy (České republiky nebo Ruské federace), nebylo možné mu započítat dobu pojištění získanou na území Ruské federace (včetně bývalého SSSR). Žalobní námitky jsou v tomto směru nedůvodné.
46. Soud neshledal důvodnou ani námitku ohledně pochybení spočívajícího v neumožnění žalobci nahlédnutí do spisu. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce požádal o nahlédnutí do spisu v námitkovém řízení na klientském centru žalované dne 2. 11. 2022. Žalovaná žalobci nahlédnutí do spisu před vydáním rozhodnutí neumožnila a dne 7. 12. 2022 bylo vyhotoveno napadené rozhodnutí. V napadeném rozhodnutí k tomu uvedla, že žádost žalobce zvažila, avšak spis obsahoval pouze dokumenty, které dodal sám žalobce, a tedy

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

znal jejich obsah., přičemž s ohledem na to proběhlo námitkové řízení, kde byly zpracovány nové skutečnosti (doložené rozhodnutí o péči).

47. I když tedy lze souhlasit se žalobcem, že mu správní orgány výslovně neumožnily v námitkovém řízení nahlédnout do spisu ve smyslu § 38 odst. 1 správního řádu, shledal soud, že v daném případě nedošlo k významné újmě na procesních právech žalobce. Součástí spisového materiálu totiž byly pouze podklady předložené přímo žalobcem (včetně žádosti ze dne 7. 4. 2022) a dále příписy a rozhodnutí, které mu byly doručeny (přípis ze dne 10. 11. 2022, protokol o jednání dne 2. 11. 2022, prvostupňové rozhodnutí). Ve všech případech se tedy jednalo o podklady, které mu byly známy a které měl k dispozici. Žalobce v žalobě ani nespecifikoval, jakým konkrétním způsobem jej mělo neumožnění nahlížení do spisu poškodit. Proto soud dospěl k závěru, že pochybení žalované není takového charakteru, aby to mohlo mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. K tomu srov. obdobně rozsudek NSS ze dne 3. 5. 2017, č. j. 7 Azs 46/2017-28.
48. Žalovaná rovněž nepochybila, pokud ve výroku napadeného rozhodnutí zamítla námitky žalobce a potvrdila prvostupňové rozhodnutí dle § 90 odst. 5 správního řádu. I když totiž žalovaná na základě námitek žalobce a nově doloženého rozhodnutí ze dne 14. 9. 2022 dodatečně zohlednila též dobu péče žalobce o syna jako dobu pojištění, dospěla k závěru, že žalobce získal nově celkem 23 let a 80 dnů pojištění, přičemž na základě příslušných ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. mu ani tak nárok na starobní důchod nevznikl. S ohledem na to nebyl dán důvod ke změně výroku prvostupňového rozhodnutí, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o starobní důchod. Soud k tomu rovněž uvádí, že obě správní rozhodnutí tvoří jeden celek, přičemž pokud k námitce žalobce žalovaná v napadeném rozhodnutí náležitě zohlednila dobu péče žalobce o jeho syna, nebyl by dán ke zrušení napadeného ani prvostupňového rozhodnutí, ani kdyby správní orgán I. stupně při započítání dob pojištění žalobce pochybil.
49. K námitce ohledně nepřiměřené délky a průtahům v prvostupňovém řízení soud uvádí, že lhůty pro vydání správního rozhodnutí jsou upraveny v § 71 správního řádu, kdy nejzazší lhůta činí až 60 dnů (§ 71 odst. 3 písm. b) správního řádu). V daném případě byly tyto lhůty v prvostupňovém řízení překročeny. K tomu však soud poukazuje na rozsudek zdejšího soudu ze dne 22. 7. 2011 č.j. 9 A 128/2010-33 publ. pod č. 2985/2011 Sb. NSS, dle kterého: *„Lhůta pro vydání správního rozhodnutí, která je zakotvena v § 71 odst. 3 správního řádu z roku 2004, je lhůtou toliko pořádkovou. Samotné nedodržení této lhůty nemůže být důvodem pro zrušení správního rozhodnutí soudem.“* V tomto rozhodnutí soud dovodil, že zákon s jejím zmeškáním spojuje pouze jediný důsledek, a tím je povinnost či možnost nadřízeného správního orgánu učinit opatření proti nečinnosti (§ 80 odst. 1, 3 správního řádu); z ustanovení § 80 odst. 3 správního řádu také vyplývá, že po uplynutí lhůt pro vydání rozhodnutí může žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti podat účastník řízení. V daném případě však správní orgán I. stupně ve věci rozhodl, následně jeho rozhodnutí přezkoumala žalovaná v napadeném rozhodnutí. Z toho plyne, že pochybení správního orgánu I. stupně, který překročil pořádkovou lhůtu pro vydání rozhodnutí, není důvodem nezákonnosti napadeného rozhodnutí, ani důvodem pro jeho zrušení soudem.
50. S ohledem na výše uvedené soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

51. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. Žalobce ve věci neměl úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalované nenáleží dle zákona.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 5. dubna 2024

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.